

Sulak Alanlar

Türkiye’de, göller, akarsuların durgun akan kısımları, nehir deltaları, kıyı lagünleri, sazlıklar ve turbalıklar öne çıkan sulak alan tipleridir. Bunlara ek olarak ülkemizde pekçok yapaysulak alanda bulunmaktadır; önemli biyolojik işlevlere sahip tuzlalar ve hidrolojik öneme sahip sulama-içme suyu veya taşkın kontrolü rezervuarları başlıca örneklerdir. Ayrıca, ülkemiz Alpin sulak alanları, karstik yapılar ve mağaralar gibi özel sulak alan ekosistemleri açısından da zengindir. Bugüne kadar sulak alanlarla ilgili pekçok tanımlama yapılmış olmasına rağmen uluslararası düzeyde kabul gören Ramsar Sözleşmesi’nce geliştirilen tanımlamadır. Ramsar Sözleşmesi’ne göre sulak alanlar; “alçak gelgitte derinliği altı metreyi aşmayan deniz suyu alanlarını da kapsamak üzere, doğal ya da yapay, sürekli ya da geçici, durgun ya da akar, tatlı, acı ya da tuzlu bütün sular ile bataklık, sazlık, ıslak çayırlar ve turbalıklar”olarak tanımlanmaktadır.

Sulak alanlar canlı türleri için yağmur ormanlarından sonra en önemli yaşam alanları olması sebebiyle doğa koruma alanında birçok uluslararası sözleşmenin kapsamına giren bölgelerdir. Bu çerçevede sulak alanlar Türkiye'nin taraf olduğu hemen hemen bütün doğa koruma sözleşmeleri içerisinde yer alan alanlardır.

Yürürlükte olan, “Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'nin” (Anonim 2005) amacı ise, uluslararası öneme sahip olsun veya olmasın tüm sulak alanların korunması, geliştirilmesi ve bu konuda görevli kurumve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon esaslarını belirlemektir. “Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği” ile önemli bir adım atılmış, sulak alanlarla ilgili koruma ve kullanım ilkeleri, koruma bölgelerinin tespiti ve uygulama esasları, Ramsar Alanları'nın ilan süreci ve Ulusal Sulak Alan Komisyonu'nun görev ve çalışma usulleri belirlenmiştir.

Sulak alanlara ilişkin bugüne kadar yapılan 6 tebliğ “Ramsar Alan”ı olarak ilan edilen sulak alanlarla ilgili olup, 1994-2013 yılları arasında 14 sulak alanımız Ramsar Alanı olarak ilan edilmiştir. Bu alanlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Göksu Deltası (Mersin, 28. 05. 1994 tarih ve 21943 sayılı Resmi Gazete)
2. Manyas Gölü (Balıkesir, 28. 05. 1994 tarih ve 21943 sayılı Resmi Gazete)
3. Burdur Gölü (Burdur, 28. 05. 1994 tarih ve 21943 sayılı Resmi Gazete)
4. Seyfe Gölü (Kırşehir, 28. 05. 1994 tarih ve 21943 sayılı Resmi Gazete)
5. Sultan Sazlığı (Kayseri, 28. 05. 1994 tarih ve 21943 sayılı Resmi Gazete)
6. Uluabat Gölü (Bursa, 15. 04. 1998 tarih ve 23314 sayılı Resmi Gazete)

7. Gediz Deltası (İzmir, 15. 04. 1998 tarih ve 23314 sayılı Resmi Gazete)
8. Kızılırmak Deltası (Samsun, 15. 04. 1998 tarih ve 23314 sayılı Resmi Gazete)
9. Akyatan Lagünü (Adana, 15. 04. 1998 tarih ve 23314 sayılı Resmi Gazete)
10. Yumurtalık Lagünü (Adana, 09. 02. 2005 tarih ve 25722 sayılı Resmi Gazete)
11. Meke Maarı (Konya, 09. 02. 2005 tarih ve 25722 sayılı Resmi Gazete)
12. Kızören Obruğu (Konya, 09. 02. 2005 tarih ve 25722 sayılı Resmi Gazete)
13. Kuyucuk Gölü (Kars, 20. 06. 2009 tarih ve 27264 sayılı Resmi Gazete)
14. Nemrut Kalderası (Bitlis, 31. 01. 2013 tarih ve 28545 sayılı Resmi Gazete)

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca 1999 yılından bu yana Ramsar Sözleşmesi'nin "sulak alanların akılcı kullanımı" kapsamında **Sulak Alan Yönetim Planları** hazırlanmaktadır. Sulak alan yönetim planı, o alanın anayasası niteliğinde olup, sulak alanın genel koruma kullanım ilkelerini belirlemekle birlikte, sulak alanların sorunlarının çözümüne yönelik katılımcı bir yaklaşım ile tüm ilgi gruplarına çeşitli görev ve sorumluluklar veren faaliyetleri içermektedir.

Sulak alan yönetim planları dinamik bir yapıya sahip olup, beş yılda bir tekrar gözden geçirilerek güncellenmektedir. Bu çerçevede alanda olabilecek yeni sorun veya tehditlere karşı alınacak önlemler plana girmekte, plan içerisinde gerçekleştirilen ve artık gerek duyulmayan faaliyetlerin ayıklanması sağlanmaktadır.

Sulak Alanların İşlevleri:

Temin hizmetleri

- Tatlı su temini
- Tahıl ve meyve üretimi
- Hayvancılık üretimi
- Kereste temini
- Hidro-elektrik güç

Düzenleyici hizmetler

- Hidrolojik akısların düzenlenmesi
- Doğal afetlerin hafifletilmesi
- Toprağın korunması ve erozyon ve sedimentasyonun kontrolü
- Yüzey ve yeraltı suyu kalitesinin kontrolü

Destekleyici hizmetler

- Yaban hayat habitadı
- Alt havzalarda akıř rejimini düzenleme

Kültürel ve sosyal hizmetler

- Rekreasyon
- Peyzaj
- Kültürel miras ve kimlik
- Turizm, eęlence

Türkiye’de Sulak Alanların Sorunları:

- a) Tarım ya da yerleşim amaçlı kurutmalar,
- b) Sanayi, tarım ve yerleşim kaynaklı kirlilik,
- c) Göllere yabancı balık türlerinin aşılınması, aşırı avlanma,
- d) Habitat tahribi
- e) Yönetime ilişkin sorunlar

olarak özetlenebilir (Anonim 2008).